

Dječje glazbene igre u gradu Klanjcu

Pleško, Stela

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:298458>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

STELA PLEŠKO
ZAVRŠNI RAD

DJEČJE GLAZBENE IGRE U GRADU KLANJCU

Zagreb, 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Zagreb

PREDMET: METODIKA GLAZBENE KULTURE

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Stela Pleško

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Dječje glazbene igre u gradu Klanjcu

MENTOR: Josipa Kraljić, viša predavačica

Zagreb, rujan 2020.

Zahvala

Veliku zahvalnost dugujem Senki Jurina, Miri Petek, Ivki Pleško, Dragici Gajšak i Krsti Čižmeku za izdvojeno vrijeme, strpljenje i dobru volju. Bez njihove suradnje ovaj rad ne bi postojao.

Hvala mojoj mentorici profesorici Josipi Kraljić koja je strpljivo odgovarala na sve moje upite i spremno me usmjeravala kroz pisanje mojeg rada.

Također, zahvaljujem se i prijateljima i prijateljicama koji su uvijek bili uz mene i pružali mi podršku.

I na kraju, najveću zahvalnost dugujem svojim roditeljima, sestrama i dečku koji su me uvijek gurali naprijed i bez čije ljubavi i podrške ne bih uspjela.

Hvala svima!

Sadržaj

Sažetak.....	1
Summary	2
1. Uvod	3
2. Grad Klanjec	4
3. Kulturni život u Klanjcu.....	5
3.1. Kulturno umjetničko društvo „Antun Mihanović“	5
4. Dječje aktivnosti	6
5. Dječji običaji	9
6. Uspavanke	10
7. Brojalice	11
8. Instrumenti.....	12
9. Igrice	13
10. Pjesmice.....	16
11. Zaključak.....	20
Literatura.....	21

Sažetak

U ovom završnom radu govori se o dječjim aktivnostima koje su prethodile današnjici, a vezane su uz glazbu i grad Klanjec. Glazba je dio svakog čovjeka i od malih nogu smo povezani s glazbom. U 19. stoljeću običaji odraslih, a time i običaji djece razlikovali su se od onih kakve poznajemo danas. Običaji i glazba pojmovi su koji se isprepliću od pamtivijeka te su sastavni dio su naše kulture i nas kao osoba. Usvajanje i njegovanje tih vrijednosti počinje od najranije dobi te kao takvo srasta s osobom. Takav način poučavanja djece tradicijskim vrijednostima vodi ka njezinom očuvanju te razvija poštovanje djeteta prema tradiciji.

Budući da ima vrlo malo zapisa o glazbenim običajima naših predaka, istraživanje je većinom svedeno na usmenu predaju. Senka Jurina, Mira Petek i Dragica Gajšak su izvori koji su svoju ljubav prema tradiciji i interes za otkrivanjem iste pretočili u terensko istraživanje etnološkog blaga. Ivka Pleško i Krsto Čižmek su umirovljeni stanovnici grada Klanjca koji su se prisjetili uspomena iz svog djetinjstva. Ivka Pleško je bila pripadnica seoskog sloja, dok je Krsto Čižmek pripadao građanskom sloju. Ta dva svijeta bila su nespojiva u ostalim dijelovima Hrvatske, no u Hrvatskom Zagorju oni su se međusobno ispreplitali.

Ključne riječi: dječji običaji, glazba, izvori, Klanjec, vrijednosti

Summary

This final paper will discuss children activities that preceded nowadays and are related to music and town Klanjec. Music is part of every human being and we are connected with music from an early age. In the 19th century the customs of adults and thus the customs of children differed from those that we know today. Customs and music are concepts that intertwine from time immemorial and are constituent parts of our culture and us as individuals. Acquisition and nurture of these values starts from an early age and grows together with a person. Such a way of teaching children traditional values leads to its preservation and develops child's respect for children.

Since there are very few written records of musical customs of our ancestors, the research is mostly based on oral tradition. Senka Jurina, Mira Petek and Dragica Gajšak are sources who turned their love for tradition and interest for discovering it into field research of ethnological treasure. Ivka Pleško and Krsto Čižmek are retired citizens from Klanjec who recalled their childhood memories. Ivka Pleško was a member of rural stratum, while Krsto Čižmek was a member of urban stratum of society. These two worlds were incompatible in other parts of Croatia, but in Croatian Zagorje they mutually intertwined.

Key words: children's customs, music, sources, Klanjec, values

1. Uvod

Klanjec je mali grad u Hrvatskom Zagorju čija je kulturna baština daleko poznata i vrlo značajna. Kako je grad Klanjec cijenjen zbog svojih brojnih jezikoslovaca, pjesnika, kipara i slikara, često u zaborav pada njegov glazbeni razvoj. Naime, o njegovom glazbenom razvoju postoji jako malo zapisa, a njegova je vrijednost u narodnoj predaji velika.

Prema navodima izvora, za Hrvatsko Zagorje karakteristične su mnogobrojne obitelji čija su djeca uglavnom predstavljala radnu snagu. Štoviše, djeca nisu imala važnu ulogu u obitelji jer im se u vrlo ranoj dobi nametao odlazak sa životinjama na ispašu, što je rezultiralo time da nisu imali vremena za igru. Igre nisu bile dominantne u odnosu na posao koji su djeca morala obavljati. Međutim, djeca su koristila i ono malo vremena što im je preostalo za igru pa su izmišljali i igrali mnoge raznovrsne igre.

Upravo je to razlog pisanja ovog rada kako bi se posvetila pažnja kreativnosti koja je proizašla iz dječjih igara te kako ona ne bi pala u zaborav. Postoje razni dječji običaji u kojima su sudjelovali, različite aktivnosti kojima su se bavili i zabavljali te brojne pjesmice, igre s pjevanjem i brojalice koje su proizašle iz dječje mašte.

2. Grad Klanjec

„Grad Klanjec i okolica sa svojim brojnim spomenicima i bogatim duhovnim naslijeđem predstavlja vrlo vrijednu kulturnu baštinu.“ (Pintarić,2013; str. 3). Klanjec je postojao otprije kao podgrađe utvrde Cesargrad čiji su vlasnici bili grofovi Erdody. Oni su 1628. pozvali franjevce u Klanjec, darovali im posjed i tada su se franjevci obavezali da će izgraditi crkvu i samostan. Klanječki franjevački samostan i Crkva Navještenja Blažene Djevice Marije gradili su se do 1658. godine.

Vujčić (2009.) navodi kako su iz Klanjca potekla tri značajna jezikoslovca: Andrija Jambrešić, dr. Ivan Broz te Franjo Iveković. U Klanjcu je i svoju mirovinu odlučio provesti Antun Mihanović koji je nedaleko od Klanjca ispjevao hrvatsku himnu. Na klanječkom spomen – groblju, uz Mihanovića pokopan je i slikar, Oton Iveković. Tijekom 1970-ih pored franjevačkog samostana smjestila se Galerija Antuna Augustinčića, muzej koji čuva, obrađuje i izlaže cjeloživotni opus spomenutog kipara.

Iz raznih povijesnih izvora saznajemo kako zlatno doba klanječkog kulturnog, a time i društvenog života započinje u 19. stoljeću. Naime, 1886. godine osnovana je prva čitaonica koja će ostati zapamćena po organiziranju drugih društava u Klanjcu. Čitaonica je, osim knjižničarstva, priređivala zabave za građanstvo koje su bile karakteristične po sadržavanju plesa, nekog umjetničkog programa te su uvijek bile humanitarnog karaktera.

Hrvatski je Sabor 17. siječnja 1997. godine Klanjec proglasio gradom.

Slika 1. Grad Klanjec krajem 18. stoljeća

3. Kulturni život u Klanjcu

Prema Ricijaš (2009.), današnji kulturno – zabavni sadržaji u Klanjcu održavaju se na temelju kulturno povijesnog bogatstva pa se tako priređuju razne izložbe, predavanja te tematski događaji koji su povezani sa znamenitim klanjčanima. U 19. stoljeću priređivale su se vrlo posjećivane zabave koje su bile namijenjene građanstvu.

3.1. Kulturno umjetničko društvo „Antun Mihanović“

Današnji kulturno – zabavni život grada Klanjca na najbolji način prikazuju amateri. Kulturno umjetničko društvo „Antun Mihanović“ neprekidno djeluje od 1982. godine sa svojom folklornom i tamburaškom sekcijom. Oko 1981. godine najprije je počela djelovati ženska vokalna skupina, a od 1982. godine uključuju se i muški članovi na čelu sa voditeljem i koreografom Brankom Poljakom te je osnovana folklorna skupina. Folklornu skupinu na osobit način glazbeno prati tamburaški sastav „Zelenjak“. Kulturno umjetničko društvo „Antun Mihanović“ od početka svoga djelovanja teži istraživanju i prikazivanju izvornih tradicijskih običaja sutlanskog dijela Hrvatskog Zagorja. Kako bi se prikazali i društveni običaji iz zagorskih dvoraca 1989. godine nastaje još jedna sekcija, dvorski plesovi. Oko 2000. godine iz folklorne skupine nastaje nova sekcija, dječja folklorna skupina koju pohađaju đaci. Dječja folklorna sekcija prikazuje dječje običaje i tradiciju dječjih igara. Par godina kasnije, u klanječkom dječjem vrtiću odgojiteljice počinju s folklornim programom te kratkim koreografijama. Međutim, ta sekcija nije dugo potrajala.

4. Dječje aktivnosti

U Klanjcu je tijekom 19. stoljeća prevladavao građanski sloj te su se održavala događanja stručnijih sadržaja. Ni u jednom izvoru nije prikazano kako su djeca iz grada bila obučena, ali prema slici Djeca su u svemu koristila priliku te bi oponašala odrasle u svim radnjama.

Okolica Klanjca je bila seoska sredina te su često pomagali roditeljima i brinuli se o životinjama tako što su ih vodili na ispašu. Tijekom ispaše smišljali su razne igre, pjevali pjesmice ili izrađivali neke glazbene instrumente. Pjesmice su većinom govorile o svakodnevnim aktivnostima pa su tako spomenute razne životinje poput krava, konja, slavuja i ptica te se temelje na onomatopeji.

Srećali smo mravlju:

*Srećali smo mravlju smo rekli da gospa,
Da takšne tenke noge ma, pa tak
prežmeknjena, na na na.*

*Srećali smo ježa smo rekli da šoštar,
Da takšne lepe igle ma, pak žnjimi pikat
zna, zna, zna.*

*Srećali smo žunu smo rekli da tišljar,
Da takšni dugi kljunek ma, i drevo žnjim
Kljuka, kljuka.*

Međutim, Senka Jurina navodi kako u Klanjcu, a isto tako i u drugim mjestima Hrvatskog Zagorja građanski i seoski sloj nisu bili odvojeni. Štoviše, djeca građanskog sloja i djeca sa sela provodili su vrijeme u zajedničkoj igri. Općenito nije postojala neka granica ili mišljenje da jedan i drugi sloj budu odvojeni. Možemo reći kako je upravo takav način razmišljanja specifičnost Hrvatskog Zagorja budući da u to doba u drugim regijama nije bilo primjereno spajati građanski i seoski sloj.

Nakon Drugog Svjetskog rata, u Klanjec je imigriralo puno izbjeglica pa su tako sa sobom donijeli i neke svoje običaje, a i bilo je manje prilike za zabavu i igranje. Također, djeca su od 12. i/ ili 13. godine odlazili u svijet zaraditi novce kako bi se prehranili.

Senka Jurina navodi kako su se u Hrvatsko Zagorje pogotovo u 19. stoljeću doseljavali ljudi iz drugih mjesta unutar države te su sa sobom donijeli tradiciju svoga mjesta i prenijeli ju u naše krajeve. Primjerice, pjesmica *Mi smo djeca vesela* je zabilježena kao zagrebačka igra. Međutim, vlasnici zagorskih kurija većinom su živjeli u Zagrebu dok su njihova djeca provodila vrijeme u Zagorju. Oni su sa sobom donijeli pjesmice i igre koje su nastale u Zagrebu. Dakle, pjesmica *Mi smo djeca vesela* je dječja igra koja je poznata u cijeloj Hrvatskoj te ne možemo znati gdje joj je ishodište, ali znamo da je u Zagrebu bila najdominantnija. Postoji čitav niz dječjih igara koje su primjerene u Zagorju kao što su primjerene u cijeloj Hrvatskoj.

Mi smo djeca vesela:

*Mi smo djeca vesela,
Rado bi se igrala
Al ne znamo čega bi
Ajde Marica, kaži nam ti.*

Marica:

*Svi činite kao ja,
To me vrlo zabavlja.*

Djeca:

*Svi činimo kao ti,
To nas vrlo veseli.*

Nažalost, ne postoje točni izvori koji govore koja igra ili pjesmica je nastala u kojem mjestu budući da tada nije bilo mogućnosti zapisivati tekstove pjesama, a naši stari se toga nisu sjetili. Dakle, možemo reći da se većina pjesmica i igara prenosila usmenom predajom.

Dragica Gajšak i Ivka Pleško navode da su u svojem djetinjstvu pjevale pjesmicu „*Leptiriću šarenčiću*“:

*Leptiriću šarenčiću, dođi dođi amo.
Evo, imam lijepu ružu, pomiriši samo.*

Također, Ivka Pleško objašnjava kako su imali jako malo vremena za igru te kada su bili u prilici uhvatili bi se u kolo i pjevali i plesali razne pjesmice. To su pjesmice poput „Lepi moj vrtić ograjen“ i „Tancaj, tancaj crni kos“.

Tancaj, tancaj crni kos:

*Tancaj, tancaj crni kos,
Tancaj, tancaj crni kos,
Kak' bi tancal kad sam bos?
Kak' bi tancal kad sam bos?
Nemam drete ni smole,
Nemam drete ni smole,
Da si krpam cokule,
Da si krpam cokule.*

(Datji tekst: Kubač nije zapisao)

LEPI MOJ VRTIĆ OGRAJEN
(Donja Dubrava, Međimurje)

Elizabeta Toplek, r. Kuzmić, r. 1928, Donja Dubrava
Donja Dubrava, 1987.

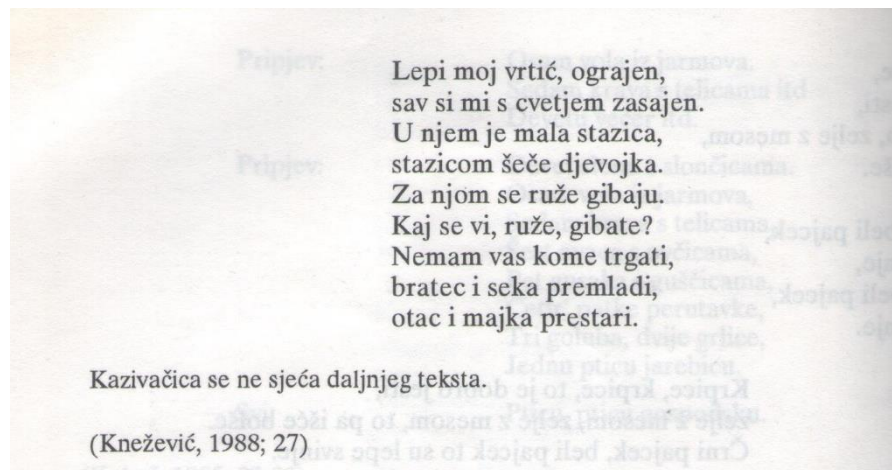
Snimio: G. Knežević
Transkribirao: D. Varga

Le - pi moj vr - tić, o - gra - jen,
le - pi moj vr - tić, o - gra - jen, o - gra - jen.

Lepi moj vrtić, ograjen,
lepi moj vrtić ograjen, ograjen.

Slika 2.

Slika 3.

Slike 2. i 3. Notni zapis i tekst pjesmice „Lepi moj vrtić ograjen“

5. Dječji običaji

Djeca su imala običaje za blagdan Sveta tri kralja. Hodali su od kuće do kuće i izgovarali su poslanicu sa željom da bi slijedeća godina bila rodnija.

Daj nam Bog:

*Daj nam Bog
Picekov, racekov,
Telekov, ždrebekov,
Dušnog zveličanja,
I grijeha oprošćenja,
I mira Božjeg najviše.*

U vrijeme Jurja djeca su sudjelovala u obredima odraslih. Trčali su bosu po polju, skupljali su jurjevske grančice, kitili su ograde, ulaze. Posebno su obilježavali Jurjevo jer su do tog dana svaki dan išli na ispašu sa životinjama, a na Jurjevo nisu smjeli ići. Spomenuti dan su obilježavali na način da su kravama pleli vijenčiće i stavljali im na rogove dok su odrasli pjevali i plesali.

Za maškare ili kako se to u Zagorju naziva „fašnik“ djeca su također sudjelovala na svoj način. Svi su izrađivali svoje maske od kuhinjskih krpi ili papirnatih vrećica, tj škarnicla. Ponekad su su po licu stavljali ugljen. Običaj je bio zamaskirati se i ići od kuće do kuće pokazati svoje maske te pjevati pjesmicu:

Plešemo, plešemo za debelu repu

Da bu repa debela, da bu repa debela!

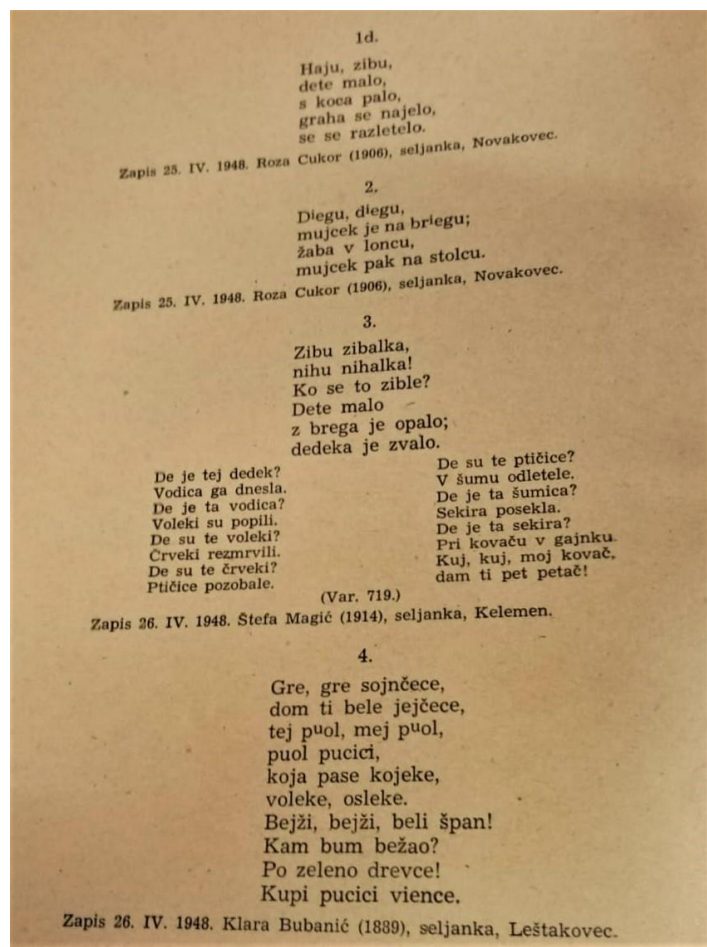
Kada bi to otpjevali, ljudi bi im obično davali jabuke, krafne, jaja ili novac.

Izvor Krsto Čižmek navodi kako je on u svojem djetinjstvu išao s prijateljima od kuće do kuće gdje su izgovarali „*Huta, hata krafljina!*“ ili su pjevali gore navedenu pjesmicu.

Prema Krsti Čižmeku, na Nedjelju Muke Isusove ili Cvjetnicu, tj. oni su to nazivali Harodešovo djeca su tražila suhe grane koje bi im poslužile kao šibe te su udarali jedni druge šibama.

6. Uspavanke

Zagorske obitelji, a tako i obitelji u gradu Klanjcu, bile su mnogobrojne te su bake i djedovi ili mame pjevali samo prvom djetetu. Kada bi prvo dijete naučilo pjesmicu, ono bi pjevalo svojoj braći i sestrama jer odrasli nisu imali vremena za to. Primjerice, uspavankom *Zibu zibalka* su majke uspavljivale svoje prvo dijete i tada se podrazumijevalo da je to pjesma za odrasle. Međutim, prvo dijete je tako uspavljivalo svoju braću i sestre pa je to postala dječja pjesmica. Nažalost, djeca su u tom vremenu bila nevažna te su se rađala kako bi bilo više radne snage. Iako su roditelji zadovoljavali njihove osnovne potrebe, tijekom prvih godina života djeca su smetala te je bilo bitno da djeca čim duže spavaju i zato su im pjevali uspavanke. Još neke uspavanke su „Haju, zibu“, „Diegu, diegu“ te „Gre, gre sončece“.

Slika 4. Tekstualni zapis uspavanki „Haju, zibu“, „Diegu, diegu“, „Zibu zibalka“ i „Gre, gre sojnčee“

7. Brojalice

Prema Ivki Pleško, brojalice su njima predstavljale vrstu igre. Prebrojavali bi se i na kojem djetetu je stala brojalice, to dijete izlazi iz igre. Kada bi ostalo samo jedno dijete, brojalice bi išla ispočetka. Također, brojalice su im bile sredstvo kako bi izabrali dijete koje će, primjerice, biti lovac u igri „Lovice“ ili onaj koji traži u igri „Skrivača“. Djeca su sama izmišljala riječi brojalice i te riječi nisu imale nikakvo značenje pa tako možemo reći da su brojalice plod dječje mašte. Ivka Pleško navodi brojalicu „En ten tini“:

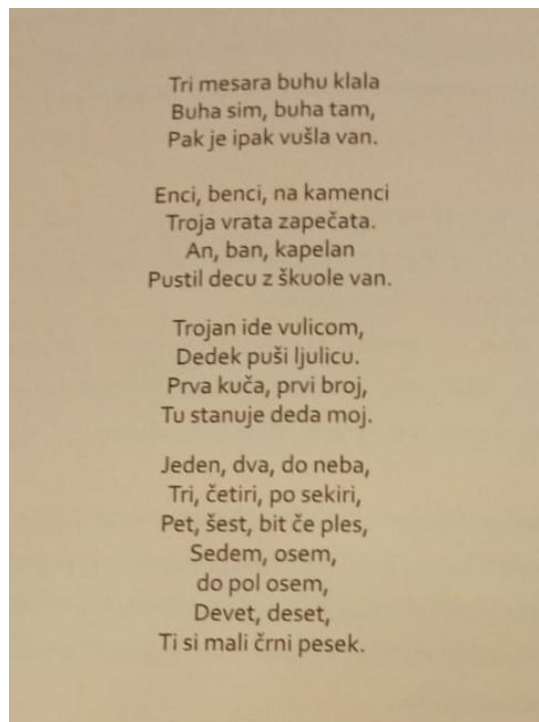
En ten tini,

Savaraka tini,

Savaraka tika taka,

Bija baja, buf!

Senka Jurina navodi još neke brojalice kojima su se naši stari koristili, a to su „Tri mesara“, „Enci, benci“, „Trojan ide vulicom“ i „Jeden, dva“.

Slika 5. Brojalice „Tri mesara“, „Enci, benci“, „Trojan ide vulicom“ i „Jeden, dva“

8. Instrumenti

Budući da su djeca u svemu oponašala odrasle, na nekim okupljanjima vidjeli su kako neki odrasli sviraju pa su tako od raznih prirodnih materijala izrađivali instrumente kako bi i oni mogli svirati.

Prema Krsti Čižmeku, najprije su brali jaglace i na njih su pokušavali svirati jer je to bilo najbrži način da se dođe do nekog zvuka bez puno muke. Međutim, to im je brzo dosadilo pa su od

raznih vrsta drveta izrađivali instrumente. Primjerice, od drva vrbe su izrađivali trube tako što bi izdubili drvo iznutra i s jedne strane kockicu kako bi se mogao proizvoditi zvuk. Nadalje, radili su i „fućkaljke“ od drva leskovine i vrbe te su od gornjeg dijela bundeve radili tzv. „pisk“.

Također, Mira Petek kaže kako su djeca dolazila do raznih ideja kako bi dobila zvuk. Primjerice, strugali orah o orah ili orah o češer i ispitivali zvukove. Svirali su na lišću ili puhali na listove od trputca, a na „kuruznici“, tj. stabljici od kukuruza su izrađivali gusle.

9. Igrice

Djeca su tijekom ispaše igrali i mnoge igre kojima su kratili vrijeme. Primjer jedne takve igre je *Slepi kosec*. To je igra u kojoj se jednom djetetu zavežu oči i daje mu se štap u ruke. Djeca se razbježe po prostoru i svako dijete stane na jedno mjesto. Pjevaju se slijedeće riječi: „Slepi kosec ki kosi, koga vudri naj trpi!“, a dijete koje ima štap emitira košnju. Koga dijete pogodi štapom taj je slijedeći „slepi kosec“. Mogli bismo zaključiti da je igra „Slepi kosec“ preteča današnjoj igri „Slijepi miš“.

Još jedna igra koju navodi Senka Jurina te koju su djeca igrala zove se „Smrt bijela kost“. Ovu su igru djeca igrala kada su nekoga iz skupine željeli prestrašiti. Jedno se dijete izdvoji iz skupine te preko sebe prebaci bijelu plahu. Ostala djeca bi počela izgovarati tekst:

Prva vura tuče, smrti još ni

Druga vura tuče, smrti još ni

Treća vura tuče, smrti još ni

Četvrta vura tuče, smrti još ni

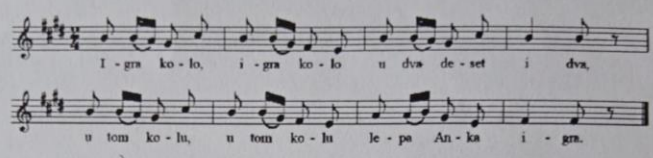
Itd.

Tako broje dok se ne pojavi dijete u bijeloj plahi koje ih prestraši te kada ugledaju „Smrt“, tj. dijete koje ima bijelu plahu, govore: npr. *Osmo vura tuče, ide smrt, došla je smrt!* i razbježe se kao da se skrivaju kako ih Smrt ne bi ulovila. Nakon nekog vremena, Smrt koja ih nastoji uloviti ili pronaći, baci sa sebe plahu i poziva ih da se vrate jer je sve bila šala. Završetak igre može biti i drugačiji. Kad se djeca razbježe, dijete u plahi potajice ode, ostavi plahu na mjestu gdje

ga ostali ne vide i vrati se te pita zašto nikoga nema. Ostala djeca se izvlače iz skloništa pa prepričavaju kako su vidjeli Smrt.

Također, „Igra kolo, igra kolo“ jest igra koja je poznata i danas, a u Zagorju je bila često igrana. Ivka Pleško navodi kako su se dječaci i djevojčice uhvatili u kolo i hodali u krug dok je u krugu bila jedna djevojčica. Na drugu kiticu imenovana djevojčica (u tekstu Anka) izabire jednog dječaka i pleše s njim unutar kruga.

3. *Igra kolo, igra kolo*

The image shows two staves of musical notation in G major and 2/4 time. The first staff contains the melody with lyrics: "I - gra ko - lo, i - gra ko - lo u dva de - set i dva,". The second staff continues the melody with lyrics: "u tom ko - lu, u tom ko - lu le - pa An - ka i - gra." Below the notation is a block of text containing the full lyrics of the song.

Igra kolo, igra kolo u dvadeset i dva,
U tom kolu, u tom kolu lepa Anka igra
A ta Anka, a ta Anka crne oči ima,
Da me oče, da me oče pogledati š njima.
Ljubi Anka, ljubi Anka koga ti je volja,
Samo nemoj, samo nemoj crnoga cigana,
Sad se vidi, sad se zna koji koga rad ima.
Sad se vidi, sad se zna koji koga rad ima.

Slika 6. Notni i tekstualni zapis igre „Igra kolo, igra kolo“

Senka Jurina navodi kako igru „Ide maca oko tebe“ igramo tako što odredimo jedno dijete koje je Maca. Ostala djeca čuče u krugu i pjevaju pjesmicu dok Maca ide oko kola te nosi maramicu koja simbolizira rep. Na kraju pjesmice, Maca stavlja maramicu, tj. rep iza jednog djeteta, a dijete uzme maramicu i trči oko kola u suprotnom smjeru od Mace i treba doći na svoje mjesto. Ako Maca prva stigne na djetetovo mjesto, to dijete postaje Maca.

✂ IDE MACA OKO TEBE

I - de ma-ca o - ko te-be, pa-zi da te ne o-gre-be, ču-vaj mi-jo rep,
 ne-moj bi - ti slijep, a - ko bu-deš slijep, ot-past će ti rep!

Slika 7. Notni i tekstualni zapis igre „Ide maca oko tebe“

„Došla majka s kolodvora“ jest, također, igra koju su djeca igrala. Nije poznato gdje joj je ishodište, ali pretpostavlja se da je potekla iz Zagreba. No, to ne možemo sa sigurnošću reći.

Način igranja ove igre je isti kao i danas. Odredimo jedno dijete koje je majka. Ostala djeca stoje u vrsti nasuprot majke i drže se za ruke. Prvu kiticu pjeva majka, a drugu ostatak djece te se tako izmjenjuju. Na prvu frazu majka ide prema djeci, a na drugu se vraća na mjesto. Majka bira zanimanja za izabrano dijete, dok ne pogodi što dijete želi biti. Kada pogodi zanimanje, izabrano dijete prelazi majci. Igra traje dok sva djeca ne prijeđu na majčinu stranu i ostane samo jedno dijete koje postaje majka.

DOŠLA MAJKA S KOLODVORA

1. Do - šla maj - ka s ko - lo - dvo - ra, di - ja di - ja de.
 2. Što će maj - ka s ko - lo - dvo - ra, di - ja di - ja de?
 3. Ho - će je - dnu kćer - ku, a - di - ja di - ja de.
 4. A ka - ko da se zo - ve, a - di - ja di - ja de?
 5. Nek' se zo - ve (An - či - ca), a - di - ja di - ja de.
 6. A što će o - na bi - ti, a - di - ja di - ja de?
 7. Ne - ka bu - de u - će - ni - ca, di - ja di - ja de.
 8. To o - na ho - će bi - ti, a - di - ja di - ja de.

Slika 8. Notni i tekstualni zapis igre „Došla majka s kolodvora“

Senka Jurina navodi još jednu igru koju su naši preci igrali i koja je i danas poznata, a zove se „U Zagrebu je kućica“. Djeca stanu u kolo, dok je jedan dječak unutar kola. Dječak bira ženu, žena bira sina itd. i oni čine kolo pa tako unutarnje kolo raste, a vanjsko se smanjuje.

U ZAGREBU JE KUĆICA ✓

1. U Za - gre - bu je ku - či - ca, ku - či - ca,
 2. U ku - či - ci je mo - mak mlad, mo - mak mlad,
 3. A mo - mak tra - ži že - ni - cu, že - ni - cu,
 4. A že - na tra - ži si - na, si - na,
 5. A si - nak tra - ži se - stri - cu, se - stri - cu,
 6. A se - ka tra - ži lu - tki - cu, lu - tki - cu,
 7. A lu - tka tra - ži me - du, me - du,

1. ku - či - ca, u Za - gre - bu je ku - či - ca, či - či da - či dom.
 2. mo - mak mlad, u ku - či - ci je mo - mak mlad, či - či da - či dom.
 3. že - ni - cu, a mo - mak tra - ži že - ni - cu, či - či da - či dom.
 4. si - na a že - na tra - ži si - na, či - či da - či dom.
 5. se - stri - cu a si - nak tra - ži se - stri - cu, či - či da - či dom.
 6. lu - tki - cu a se - ka tra - ži lu - tki - cu, či - či da - či dom.
 7. me - du a lu - tka tra - ži me - du, či - či da - či dom.

Slika 9. Notni i tekstualni zapis igre „U Zagrebu je kućica“

10. Pjesmice

Sve pjesme u Zagorju su i dječje i odrasle budući da su djeca stalno bila uz odrasle.

CIN, CAN CVRGUDAN
(Dekanovec, Medimurje)

Zapisao: V. Žganec

prčeti *s i a*

Allegretto

Cin, can cvr-gu-dan, ma-ček i-de v ko-vač-ni-cu;
 cin can cvr-gu-dan. Kaj bu ma-ček v ko-vač-ni-ci:
 i-gli-ce bu de-lal.

Cin, can cvrgudan, maček ide v kovačnicu;
cin can cvrgudan.
 Kaj bu maček v kovačnici: iglice bu delal.

1. Cin, can cvrgudan, maček ide v kovačnicu.
 Kaj bu maček v kovačnici, kaj bu maček v kovačnici.
 Iglice bu delal.
2. Cin can cvrgudan. Kaj bu maček z iglicami?
 Vrećice si šival bude, vrećice si šival bude.
 Vrećice bu šival.
3. Cin can cvrgudan. Kaj bu maček z vrećicama?
 Žireka si bu pobiral, žireka si bu pobiral.
 Žireka pobiral.
4. Cin can cvrgudan. Kaj bu maček *žirekima?*
Svinjice si bude hranil, *svinjice* si bude hranil.
Svinjice bu hranil.
5. Cin can cvrgudan. Kaj bu maček *z mesekom?*
 Kuhal si i pekel bude, kuhaj si i pekel bude.
 Kuhal si *ga* bude.
bu i pekel.

Pajceke si hranil bude ...

žirekima

s pajcekima

(Žganec, 1924; 27)

Slika 7. Notni i tekstualni zapis pjesmice Cin can cvrgudan

PASEL, SEM PASEL

Pa - sel sam pa - sel kra - vi ce tri. Nit su bi le če - ti - ri
vec su bi - le tri. Pla - vi - ka ru - men - ka ru - men - ka i čr
len - ka ru - men - ke več ni. Žu - glej ga žu - glej Ma - ri - ca ti.

Slika 8. Notni i tekstualni zapis pjesmice „Pasel, sem pasel“

2. Digu, digu, dana

Di - gu. di - gu. da - na, ba - ba pe - la ba - na
na pr - li - vi kou - ci, spi - sa - ni - mi vou - ci
na pr - li - vi kou - ci, spi - sa - ni - mi vou - ci.

Digu, digu, dana, Baba pela bana na prlivi kouci s pisanimi vouci; na prlivi kouci s pisanimi vouci.	Digu, digu, dana, Baba je pijana, Preko grabe skočila, Noga ji je počila. Vouk mešu služi, Lisica ga dvori, Lisica ga dvori, Zajec boga moli.
Digu, digu, dana, Baba je pijana, Črno vino pila Pa se je napila.	

Slika 9. Notni i tekstualni zapis pjesmice „Digu, digu, dana“

Digu digu dajca:

*Digu digu dajca,
pelja baba zajca.*

*Baba se napila,
zajca je zgubila!*

Zanimljivost kod ove pjesmice jest da su ju pjevali bake i djedovi svojim unucima kada bi ih držali na koljenima. Djeca su naučila pjevati pjesmicu te bi ju pjevala sa drugom djecom i izmišljala igre na spomenutu pjesmicu.

Naokolo šalata:

*Naokolo šalata,
Naokolo šalata,
Naokolo šalata,
Na veliki stol.
Poklanjam se na tebe,
poklanjam se na tebe,
poklanjam se na tebe i tebe uzimam!*

Ringe ringe raja:

*Ringe ringe raja,
Puna zdela jaja.
Jaja smo pojeli,
Zdelu smo potrli!
Jedno jaje muč,
A mi, djeco, čuč!
(sva djeca u čučanj)*

Komar z muhu pleše, zapis iz 1847.:

*Komar z muhu pleše,
Da se iža trese.
(Pripjev)*

*(Komar muška, komar muška,
Komar muška glava.)*

Komar zgrabi poleno,

Iti muhe v koleno.

Komar zgrabi glistu,

Iti muhe v nogu.

Komar zgrabi kantu,

Ftrgne muhe glavu.

N'je mu štela plesati,

N'je mu štela tancati.

Prijel ju je za kitišče,

Pak ju itil na smetišče.

11. Zaključak

Nakon istraživanja o dječjim glazbenim aktivnostima u gradu Klanjcu kojima su se u svoje slobodno vrijeme bavili naši preci zaključujemo kako je grad Klanjec povijesno bogat glazbenim igrama. Iako su djeca bila zaposlena vođenjem životinja na ispašu, uvijek su uspijevali naći vremena za igru i maštovitost. Pjesmice poput „Mi smo djeca vesela“ i „Ringe, ringe, raja“ vrlo su poznate pjesmice svuda u Hrvatskoj u kojima se od regije do regije mijenja samo dijalektalna komponenta.

Čitajući ovaj rad dobiva se uvid u život naših predaka tijekom 19. i 20. stoljeća. Možemo zaključiti kako su unatoč teškoj, radom ispunjenoj, svakodnevnici uspjeli stvoriti bogatu glazbeno kulturnu baštinu poput brojalica, uspavanki, glazbenih igara i pjesmica. Takvu ostavštinu i mi dan danas njegujemo.

U ovim modernim vremenima, potrebno je djecu od malih nogu poučavati dječjim glazbenim igrama kojima smo i mi bili poučavani kako bi se nastavila tradicija te kako bi se kulturna baština prenosila s koljena na koljeno. Bitno je djecu osvijestiti o postojanju glazbene kulture te o poštivanju iste budući da se jedino na taj način tradicija može očuvati.

Literatura

1. Briski Uzelac, S., Juričić, V. i Pintarić, S. (2013). *Kulturna baština Klanjca – u susret Kući europskih himni*. Klanjec: Kulturni centar Klanjec.
2. Čižmek, K. (1945). *Usmena predaja*. Klanjec.
3. Gajšak, D. (1963). *Usmena predaja*. Tuhelj.
4. Ivanišević, G. i Ricijaš, S. (2009). *Zdravlje, kultura, priroda*. Zagreb: Akademija medicinskih znanosti Hrvatske.
5. Knežević, G. (1993). *Naše kolo veliko. Hrvatski dječji folklor. Gradivo iz 19. i 20. stoljeća*. Zagreb: ETHNO d.o.o.
6. Kraljić, J. *Pjesmom kroz igru*. Zagreb: Učiteljski fakultet.
7. Jurina, S. (2010). *Cunge, cunge, cungeraj. Folklor Hrvatskog Zagorja*. Zabok: SIGNALPRINT – Zabok.
8. Jurina, S. (1963). *Usmena predaja*. Zabok.
9. Manaseriotti, V. (1979). *Zbornik pjesama i igara za djecu*. Zagreb: Školska knjiga.
10. Petek, M. (1980). *Usmena predaja*. Klanjec.
11. Pleško, I. (1941). *Usmena predaja*. Klanjec.

Izjava o izvornosti završnog rada

Ja, Stela Pleško, izjavljujem da je moj završni rad na temu „Dječje glazbene igre u gradu Klanjcu“ izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Potpis: _____